

ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ, ਇਧਰ-ਉਧਰ ਲਿਜਾਣਾ, ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਭੰਡਾਰ ਕੀਤਾ, ਲਿਜਾਇਆ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਲੀਫ਼ਲੈਟ (ਪਰਚੇ) ਵਿੱਚ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

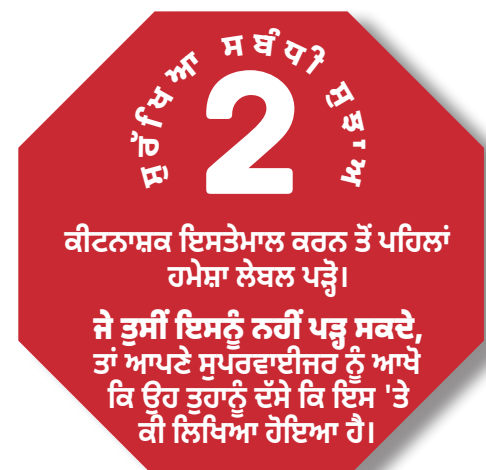
ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਾਂਭ

ਕੋਈ ਕੰਮ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਕੰਟੇਨਰਾਂ, ਅਤੇ ਉਪਕਰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਘਰ ਜਾਣ, ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ, ਕੰਟੇਨਰਾਂ, ਅਤੇ ਉਪਕਰਨ ਨੂੰ ਹਟਾ ਰਹੇ ਹੋਵੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਕਰਨ (PPE) ਪਹਿਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਤੇ ਵਰਤਦੇ ਹੋ। ਦਸਤਾਨੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਕਰਨ ਪਹਿਨਣ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ, ਭਾਵੇਂ ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡੱਲ੍ਹਣਾ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਕਿਵੇਂ ਸਾਂਭੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ?

ਹਰ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਜਾਂ ਪੀਣ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਾਲੀ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਲੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ, ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਜੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ 'ਤੇ ਤਾਲਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਲੇਬਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਂਭਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖੋ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਖਾਦ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਕੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨ, ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਕਰਨ (PPE) ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਸਾਂਭੋ। ਉਹ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਾਲ ਦੂਸ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਕੁਝ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਇਹ ਹਨ:

- ਤਾਲੇ ਵਾਲਾ, ਵਾੜ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ।
- ਤਾਲੇ ਵਾਲੇ ਸਾਂਭ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟ।
- ਅਜਿਹਾ ਟਰੱਕ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਲੀ, ਜਿਸਦੇ ਸਾਈਡ ਰੈਕਾਂ 'ਤੇ ਤਾਲਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। (ਰੈਕਾਂ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੇ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ)।

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ

- ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ 'ਤੇ ਲੇਬਲ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
- ਕੰਟੇਨਰ ਦੇ ਢੱਕਣ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਦ ਕਰੋ।
- ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਕਿ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਸਾਅ, ਟੁੱਟਭੱਜ, ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੂੰ ਦੱਸੋ।
- ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਓ, ਜੋ ਭੋਜਨ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ, ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨੂੰ ਘਰ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ 'ਤੇ ਵਰਤਦੇ ਹੋ।
- ਸਾਂਭ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਕੇ ਰੱਖੋ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵੋ।
- ਸਾਂਭ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਓ, ਜਿੱਥੇ “ਖ਼ਤਰਾ” ਜਾਂ “ਚੇਤਾਵਨੀ” ਸੰਕੇਤ ਸ਼ਬਦ ਵਾਲੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਸਾਂਭੇ ਗਏ ਹੋਣ।
- ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। ਕਈ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਕੰਟੇਨਰਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਟੇਨਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਾ ਵਰਤੋ ਜਾਂ ਮੁੜ ਨਾ ਭਰੋ।

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਭੋਜਨ ਜਾਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਾਂਭੋ।

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਕਰੋ

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹੋਵੋ, ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਤਦ ਵੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਜਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ:

- ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰ, ਵੈਨ, ਜਾਂ ਟਰੱਕ ਕੈਬ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਜਾਓ। ਜੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੇ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਸੱਟ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੀਟ ਦੇ ਕਵਰਾਂ 'ਤੇ ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਬੀਮਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਭੋਜਨ ਵਾਲੇ, ਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਕੱਪੜਿਆਂ, ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਲੇ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਾ ਲਿਜਾਓ।
- ਕੰਟੇਨਰ ਦੇ ਢੱਕਣ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਦ ਕਰੋ।
- ਵਾਹਨ ਮੁੜਦੇ ਹਨ, ਅਚਾਨਕ ਚਾਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਰੁਕਦੇ ਹਨ। ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਪੇਜੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੋ।
- ਜੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੂਜੇ ਕੰਟੇਨਰ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਕੰਟੇਨਰ 'ਤੇ ਲੇਬਲ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਨਾਮ, ਇਸਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸ਼ਬਦ (ਖ਼ਤਰਾ, ਚੇਤਾਵਨੀ, ਸਾਵਧਾਨੀ), ਅਤੇ ਕੰਟੇਨਰ ਅਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
- ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸਾਈਡਾਂ ਵਾਲੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਓ।

ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਸਰਵਿਸ ਕੰਟੇਨਰਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੇਬਲ ਲੱਗੇ ਹੋਣ।

ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਧੋਣਾ

ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਧੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਕੰਟੇਨਰ ਧੋਣ ਵੇਲੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੰਦ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਉਪਕਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਧੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ:

ਵਿਧੀ #1 (ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਧੋਣਾ)

1. ਸਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ PPE ਪਹਿਨੋ।
2. ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਕੰਟੇਨਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 1/4 ਭਰੋ।
3. ਇਸਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਬੰਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਿਲਾਓ।
4. ਇਸ ਧੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਣ ਟੈਂਕ ਵਿੱਚ ਪਾਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਮ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 30 ਸਕਿੰਟਾਂ ਤੱਕ ਕੰਟੇਨਰ ਨੂੰ ਸੁੱਕਣ ਦਿਓ।
5. ਪੜਾਅ 2, 3, ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਹੋਰ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਓ।

ਵਿਧੀ #2 (ਧੋਣ ਵਾਲੀ ਯੂਨਿਟ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਨ ਲਈ)

1. ਸਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ PPE ਪਹਿਨੋ।
2. ਕੰਟੇਨਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਨੋਜ਼ਲ 'ਤੇ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਜੋ ਦ੍ਰਵ ਟੈਂਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇ।
3. ਨੋਜ਼ਲ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹੋ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਹੋਣ ਤੱਕ ਧੋਵੋ।

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਡੁੱਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਫੈਲਾਅ ਦੀ ਸਫਾਈ

ਜੇਕਰ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਰਿਸਾਅ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ 911 ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਗਵਰਨਰਜ਼ ਦਫ਼ਤਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ (CalOES) ਨੂੰ 1-800-852-7550 'ਤੇ ਫ਼ੋਨ ਕਰੋ। ਜੇ ਕੋਈ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੇ ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਸਟ ਏਡ ਦਿਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। ਫਸਟ ਏਡ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ N-4 ਸੁਰੱਖਿਆ ਲੀਫ਼ਲੈਟ ਲਈ ਕਰੋ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ੰਕੂ ਰੱਖੋ ਜਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਟੇਪ ਲਗਾਓ। ਜੇ ਅੰਦਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਡੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਜਾਓ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹਵਾ ਲਵਾਓ। ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੇਬਲਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਟੋਲ-ਫ੍ਰੀ ਨੰਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਫ਼ੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਲਾਹ ਹੈ। ਜੇ ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ PPE ਪਾਓ, ਫੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ:

- ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰੋ: ਕੰਟੇਨਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰੱਖੋ, ਰਲਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੋ, ਜਾਂ ਰਿਸਾਅ ਵਾਲੇ ਕੰਟੇਨਰ ਦਾ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੂਜੇ ਕੰਟੇਨਰ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿਓ।
- ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਰੋਕੋ: ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੇਖਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਵਰਤੋ, ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਕਿੱਟ ਵਿੱਚੋਂ “ਸਨੋਕਸ” ਜਾਂ ਸਿਰਹਾਣਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮਿੱਟੀ, ਘਾਹ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਬਣਾਓ।

•ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਦੀ ਸਫਾਈ:

- o ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਦ੍ਰਵ ਨੂੰ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਪਖਾਨੇ, ਰੇਤ, ਜਾਂ ਚੀਨੀ ਮਿੱਟੀ ਜਿਹੀਆਂ ਸੇਖਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਕਾਓ।
- o ਜੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਜਾਂ ਸੇਖਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਉੱਡਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਲਕੀ ਨਮੀ ਦਿਓ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਪਾਊਂਡ ਜਾਂ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕਵਰ ਨਾਲ ਢਕ ਦਿਓ।
- o ਜੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਡੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੇਲਚੇ ਨਾਲ 2 ਤੋਂ 3 ਇੰਚ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਮਿੱਟੀ ਪਾਓ।
- o ਸਹੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਰਿਸਾਅ-ਪੂਰ ਕੰਟੇਨਰ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਪਾਓ।
- o ਕੰਟੇਨਰ 'ਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਸ਼ਬਦ ਵਾਲਾ ਲੇਬਲ ਲਗਾਓ।

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਾ ਡੁੱਲ੍ਹਣਾ:

ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰੋ

ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਰੋਕੋ

ਡੁੱਲ੍ਹਣ ਦੀ ਸਫਾਈ

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੂਸ਼ਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਲਈ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ Cal/OSHA ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਕੰਟੇਨਰ ਕਦੇ ਵੀ “ਖਾਲੀ” ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਾਤਰਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਾਲੀ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੰਟੇਨਰ 'ਤੇ ਲੇਬਲ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਤਾਲੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਭਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਂਭ ਖੇਤਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਏ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕਦੇ ਵੀ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਨੂੰ ਨਦੀਆਂ, ਛੱਪੜਾਂ, ਖੇਤਾਂ, ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੱਗਾਲੋ। ਹਰੇਕ ਉਸ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਕੰਟੇਨਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖੋ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਲਈ ਨਾ ਵਰਤੋ। ਖਾਲੀ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਲੇਬਲ ਤੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਸੰਘੀ, ਰਾਜ ਦੇ, ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਾਉਂਟੀ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲੀ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਰੀਸਾਇਕਲਿੰਗ ਵਾਲੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਸਮੇਤ।

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਟੋਰੇਜ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਜੋ ਹੁਣ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਹੁਣ ਵਰਤਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਦੱਸੋ। ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਾਲਤੂ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕੂੜੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸੁੱਟੋ, ਜਾਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਕ, ਪਖਾਨੇ, ਸੀਵਰ, ਗਲੀ ਦੇ ਡ੍ਰੇਨ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾ ਵਹਾਓ।

ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਲਤੂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਲੇਬਲ 'ਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਇਸਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਡੀਲਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਲਕ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਉਂਟੀ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਾਉਂਟੀ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਨਿਪਟਾਰਾ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਹਨ?

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਾਧੂ ਨਿਯਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੱਧ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਗੇ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਹਾਈਵੇ ਪੈਟਰੋਲ (California Highway Patrol), ਮੋਟਰ ਕੈਰੀਅਰ ਸੇਫਟੀ ਯੂਨਿਟ (Motor Carrier Safety Unit) ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਉਂਟੀ ਦੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਡੀਪੀਆਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਾਨਕ ਸਫੈਦ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਨੰਬਰ ਲੈਣਾ

<https://www.cdpr.ca.gov/exec/county/countymap/>

ਡੀਪੀਆਰ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਦਫਤਰ ਹਨ:

- ਉੱਤਰੀ (ਵੈਸਟ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ) (916) 376-8960
- ਸੈਂਟਰਲ (ਕਲੇਇਸ) (559) 297-3511
- ਦੱਖਣੀ (ਐਨਹਾਇਮ) (714) 279-7690

ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ?

1-87PestLine

ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਾਈਨ

1-877-378-5463

ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਲੀਫਲੈਟ (ਪਰਚੇ) ਇੱਥੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ:

www.cdpr.ca.gov/worker-health-and-safety/education-series